

Ohjaus-, yhteydenotto- ja ilmoitusvelvollisuus

Ikääntyvien osallisuuden edistäminen

Jonna Luhtaniemi

Ohjausvelvollisuus

- Ohjaamisvelvollisuus perustuu sosiaalihuoltolakiin (1301/2014, ShL 35§)
- Asiakkaan tulee saada työntekijältä tietoa ja neuvontaa ymmärrettävällä tavalla esimerkiksi terveydentilastaan ja sosiaalipalveluista
- Sosiaalipalveluja (ShL 11§) on järjestettävä esimerkiksi:
 - jos asiakas tarvitsee tukea
 - jokapäiväisestä arjesta ja elämästä selviytymiseen (esim. kotipalvelu)
 - asumiseen liittyvissä asioissa (esim. asunnottomuus, turvattomuus)
 - taloudellisissa asioissa (esim. sosiaaliturva-asioiden selvittäminen)
 - sosiaalisissa suhteissaan ja yhteiskuntaan kiinnittymisessä (esim. yksinäisyys)
 - lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi (esim. tuen tarve lapsen kasvatuksessa ja hoivassa tai lapsen ja vanhemman välisessä vuorovaikutuksessa, lapsen muissa olosuhteissa, koulunkäynnissä tai terveydenhoidossa)

-
- jos asiakas on kokenut
 - lähisuhde- ja perheväkivaltaa tai muuta väkivaltaa ja kaltoinkohtelua
 - äkillisen kriisitilanteen
 - jos asiakkaalla on tarve palveluihin
 - päihteiden käytön, mielenterveysongelman tai muun sairauden, vamman tai ikääntymisen vuoksi;
 - muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyen;
 - omaisten ja läheisten tukemiseksi (esim. omaishoitajan uupuminen)

Yhteydenottovelvollisuus

- Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi
 - Jos terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö oleva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin.
- Yhteydenotolla sosiaalihuoltoon tuetaan henkilöä vaikeassa elämäntilanteessa silloin, kun ohjaus hakemaan palveluja ei ole riittävä keino.
- Yhteydenotto pyritään tekemään yhteistyössä henkilön kanssa ja hänen suostumuksellaan.

Ilmoitusvelvollisuus

- ▶ Ilmoitusvelvollisuus perustuu vanhuspalvelulakiin (980/2012, VpL 25§)
- ▶ Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta on tehtävä ilman asiakkaan suostumusta ja salassapitosäynnösten estämättä viipymättä, jos henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan tai henkilön etu sitä välttämättä vaatii.
- ▶ Ilmoitus iäkkään henkilön palveluntarpeesta:
 - ▶ Jos terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö taikka kunnan sosiaalitoimen, alueen pelastustoimen, hätäkeskuksen tai poliisin palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- tai terveydenhuollon tarpeessa olevasta iäkkästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, hänen on salassapitosäynnösten estämättä ilmoitettava asiasta viipymättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle.

-
- ▶ Ilmoitus tulee tehdä tilanteissa, joissa iäkkään henkilön hyvinvoinnista on syytä huolestua; henkilö esimerkiksi:
 - ▶ ei selviydy käytössään olevilla palveluilla mm. ravitsemuksen turvaamisesta, lääkehuollosta, hygienianhoidosta
 - ▶ asuu puutteellisesti varustetussa asunnossa tai asumisolosuhteet ovat muutoin epätarkoituksenmukaiset
 - ▶ ei selviydy itsenäisesti asioidensa hoitamisesta, eikä kykene hakeutumaan tarvitsemiinsa sosiaali-/terveydenhuollon palveluihin
 - ▶ käyttää kohtuuttomasti päihteitä tai jollakin muulla tavoin vaarantaa oman terveytensä ja turvallisuutensa
 - ▶ kärsii kaltoin kohtelusta
 - ▶ ilmeinen tarve apuvälineille

Edunvalvonta

- ▶ Ilmoitus edunvalvonnan tarpeesta maistraatille
 - ▶ Joka on saanut tiedon edunvalvonnan tarpeesta ilmeisesti olevasta henkilöstä, voi vaitiolovelvollisuuden estämättä ilmoittaa asiasta holhousviranomaiselle.
 - ▶ Ilmoitus on tehtävä sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella henkilöllä, jota ilmoitus koskee, on kotikunta tai, jos hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa, sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella hän pääasiallisesti oleskelee. (442/1999, Laki holhoustoimesta 91§)
 - ▶ Kenelle?
 - ▶ Henkilölle, joka ei sairauden, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene itse huolehtimaan asioistaan eikä asioita voida hoitaa asianmukaisesti muulla tavoin.
 - ▶ Mikäli tarve todetaan → holhousviranomainen tekee tuomioistuimelle hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi.
 - ▶ Edunvalvoja voidaan määrätä hoitamaan toisen henkilön (päämiehen) omaisuutta ja taloudellisia asioita. Edunvalvoja voidaan tietyissä tapauksissa määrätä edustamaan päämiestään myös laajemmin, kuten hoitopaikasta päättämässä, jos henkilö ei itse kykene enää asiaa päättämään.
 - ▶ Kuka edunvalvojaksi?
 - ▶ Edunvalvoja voi olla yksityishenkilö (esim. sukulainen) tai yleinen edunvalvoja.

Älä ohita epäkohdista ilmoittamista

- ▶ Sosiaalihuoltolain mukainen velvollisuus ilmoittaa 1.1.2016 alkaen
 - ▶ Sosiaalihuollon tehtävissä toimiva työntekijä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän itse huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä julkisen että yksityisen sektorin työntekijöitä. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Esimies vastaa siitä, että jokainen työntekijä tietää ilmoitusvelvollisuuskäytännöistä.
 - ▶ Työyhteisöissä on syytä keskustella henkilökunnan kanssa siitä, että ilmoituksen kohteena on erityisesti asiakkaan palvelun toteutumisessa ja asiakasturvallisuudessa todetut epäkohdat ja niiden uhat – ei esim. henkilökunnan keskinäisiin ristiriitoihin liittyvät asiat, ellei niillä ole asiakasturvallisuuden kannalta merkitystä.
 - ▶ Mikäli epäkohtaa ei saada korjatuksi, on asiasta ilmoitettava aluehallintovirastolle. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.
 - ▶ Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on sisällytettävä toimintayksikön omavalvontasuunnitelmaan. Tarkoituksena on sitouttaa työnantajapuoli käyttämään työntekijöiden ilmoitusvelvollisuutta osana omavalvontaa ja hyödyntämään sitä toimintansa kehittämisessä. Toimintayksikön omavalvontasuunnitelmassa tulee selventää, millä tavalla henkilöstöä on ohjeistettu ilmoitusvelvollisuuden suhteen.

- ▶ [Artikkeli](#)

- ▶ [Video](#)